
NOTA RESUM

Nota resum de l'informe 24/2020, relatiu a la Línia 9 del Metro, Resolució 511/XI del Parlament

Barcelona, 25 de novembre de 2020

La Sindicatura de Comptes de Catalunya ha emès l'informe 24/2020, relatiu a la Línia 9 del Metro, Resolució 511/XI del Parlament, en compliment del seu Programa anual d'activitats.

L'informe, presentat pel síndic Miquel Salazar com a ponent, va ser aprovat pel Ple de la Sindicatura en la sessió del 27 d'octubre del 2020.

L'objecte de l'informe, d'acord amb la Resolució 511/XI del Parlament de Catalunya, és la fiscalització del "procés de contractació i de l'excés de costos en el preu de l'obra de construcció de la Línia 9 del Metro de Barcelona" (en endavant L9).

La construcció de la L9 va ser encomanada per la Generalitat de Catalunya a l'empresa pública d'infraestructures GISA l'any 2000 en virtut d'un conveni formalitzat per ambdues entitats, conveni que en aquella data regulava els encàrrecs d'obra a l'empresa pública. L'any 2003, coincidint amb l'inici de les obres, el Govern va atribuir a IFERCAT, empresa administradora de les infraestructures ferroviàries de la Generalitat, el caràcter d'administrador únic de la L9 i responsable de la seva construcció i manteniment. IFERCAT es va subrogar en la totalitat dels drets i les obligacions que corresponien a la Generalitat en la seva condició de mandant de GISA.

En la seva activitat fiscalitzadora, la Sindicatura de Comptes ha emès un total de setze informes de regularitat sobre les empreses públiques GISA/Infraestructures.cat i IFERCAT corresponents als exercicis 2000 al 2014. L'objecte d'aquestes fiscalitzacions ha estat la revisió dels comptes anuals i del compliment de la legalitat en matèria de contractació administrativa.

En l'apartat 3 de l'informe es recullen les conclusions generals i les observacions més rellevants del treball de fiscalització, que es resumeixen a continuació.

Conclusions generals

Fins al 31 de desembre de 2016, per a l'execució de la L9 es van adjudicar 1.093 contractes per 13.102,80 M€ dels quals 2.917,76 M€ corresponien a adjudicacions d'obra pressupostària i les seves modificacions i 9.837,32 M€, als contractes de concessió d'obra de les estacions. A més, es van adjudicar serveis i subministraments per 347,72 M€.

Pel que fa als contractes de concessió, 2.152,82 M€ corresponien a les obres que les concessionàries havien d'executar i 7.684,50 M€, a la resta de costos derivats de la concessió (interessos, manteniment, reposició i administració).

A partir de la fiscalització realitzada, la Sindicatura de comptes ha determinat que el cost de construcció de la L9 a 31 de desembre del 2016 ascendia a 6.916,47 M€, import que incloïa el cost de la inversió (4.796,23 M€) més els costos financers (2.120,24 M€), tant de les obres pressupostàries com de les concessionades.

El 31 de desembre del 2016, el cost de construcció, 6.916,47 M€, superava en 4.949,01 M€ (un 251,5%) el cost previst en els encàrrecs inicials de la L9 efectuats fins a l'exercici 2002, 1.967,46 M€:

Cost de construcció dels encàrrecs inicials:	1.967,46 M€
Incrementos:	4.949,01 M€
Incrementos del cost de la inversió a 31.12.2016:.....	2.828,77 M€
Costos financers a 31.12.2016:	2.120,24 M€
Cost de construcció a 31.12.2016:.....	6.916,47 M€

A més, el termini d'execució de les obres s'havia excedit en deu anys, i encara no estaven acabades.

Observacions sobre la contractació i sobre els costos de construcció i finançament

- En els expedients adjudicats a partir de l'entrada en vigor de la Llei de contractes del sector públic (LCSP), el 30 d'abril del 2008, per GISA/Infraestructures.cat i per IFERCAT, no es van preponderar els criteris quantificables de forma automàtica respecte dels que requerien un judici de valor, sense que aquesta excepció al criteri general establert en la Llei de contractes constés degudament motivada.
- En l'informe de valoració de l'oferta tècnica de tres dels set expedients adjudicats durant el període 2009-2010 per GISA i IFERCAT no constava cap justificació de les puntuacions atorgades a cadascun dels licitadors. En el període 2011-2015 se'n va incloure la justificació en tots els expedients, però aquesta es feia d'una forma genèrica que la Sindicatura considera insuficient.
- En les ofertes declarades presumptament anormals o desproporcionades durant el període 2010-2014, els informes tècnics de valoració de les al·legacions presentades pels licitadors no estan suficientment motivats. En cap dels expedients fiscalitzats en què es van rebutjar ofertes presumptament anormals o desproporcionades hi constava la proposta d'exclusió de la Mesa de Contractació.

- Des del juny del 2011 fins al novembre del 2015 l'Oficina Tècnica d'Avaluació era la responsable d'avaluar les ofertes presentades pels licitadors i d'eleva la proposta de classificació o d'adjudicació a la Mesa de Contractació i per tant, també la responsable de determinar les ofertes que s'excloïen per anormals o desproporcionades. La seva tasca queda qüestionada en les observacions assenyalades corresponents a la insuficient justificació de la valoració de les ofertes tècniques, a la insuficient motivació de l'exclusió de les ofertes en valors anormals o desproporcionats i a l'adopció de la decisió d'exclusió quan aquesta corresponia a l'òrgan de contractació. Cal dir que l'Oficina Tècnica d'Avaluació fou suprimida per acord del Consell d'Administració del 26 de novembre del 2015.
- La tramitació de les vint modificacions de la mostra aprovades durant el període 2006-2016 no compleix algun dels requisits fixats en la normativa perquè la possibilitat de modificar el contracte no estava prevista de forma clara, perquè es van modificar condicions essencials de la licitació o perquè no es van acreditar suficientment les raons d'interès públic i les causes imprevistes que justificaven la modificació. En tots els expedients de modificació dels contractes de concessió tramitats per IFERCAT en els exercicis 2010 i 2014 es van modificar aspectes essencials dels contractes.
- En deu expedients adjudicats per GISA i IFERCAT els exercicis 2009 i 2010 s'han detectat determinades incidències relacionades amb els objectes dels contractes, els imports, les dates o els tipus de contractes que suposen un incompliment de l'article 74.2 de la LCSP i, en conseqüència, es considera que hi ha haver un fraccionament indegut dels contractes.
- En l'adjudicació del contracte de serveis per a l'assistència tècnica per a l'enginyeria d'integració dels sistemes i infraestructures, i coordinació de proves de la Línia 9 del Metro de Barcelona (Clau: TM-02609.0) a la UTE ATI 4 L9, per import 0,64 M€, es podria haver incorregut en la prohibició de contractar de l'article 60.1.f del text refós de la Llei de contractes del sector públic, atès que en el moment de la seva adjudicació (el 21 de març del 2011) J.L.Q era president d'Infraestructures.cat i administrador únic d'una de les empreses que formaven part de la UTE adjudicatària.
- En vint dels vint-i-vuit expedients de la mostra d'obra pressupostària s'han certificat unitats d'obra (58,73 M€) i sobre costos acordats amb els contractistes (49,33 M€) no previstos en el projecte aprovat, i diferències d'amidaments superiors al 10,0% (9,74 M€). En els acords amb els contractistes també es van incloure revisions de preus per un total de 24,16 M€.
- El cost de la inversió prevista en el Pla economicofinancer del 2016 no incloïa els conceptes següents: compensació financera de les obres pressupostàries, projectes a càrrec de les empreses concessionàries i reinversió de les obres concessionades. Tampoc hi constaven inclosos els costos financers, excepte les despeses financeres incorporades als contractes de concessió corresponents a obres executades prèviament. El seu import a 31 de desembre del 2016 ascendia a 30,75 M€ corresponents a costos d'inversió i reinversió, més 2.070,80 M€ corresponents a costos financers.

Finalment, en l'apartat 4 l'informe inclou, com a annexos, entre altra informació, els plànols de la L9, amb l'execució de les obres a 31 de desembre del 2016, la relació d'adjudicataris per import, la mostra d'expedients fiscalitzats i la mostra d'obres concessionades certificades.

Aquesta nota resum té efectes merament informatius.
L'informe es pot consultar a www.sindicatura.cat.